

Negationer i estlandssvenska

ABSTRACT Along the Estonian coast, Estonian Swedish was spoken from the Middle Ages until the Second World War. The topic of this paper is Estonian Swedish negations, which have not been discussed in research literature before. It is shown that the form of the negation varies between the various dialects (*inga*, *int*, and *itt* are found in the northern dialects, and *änte*, *änt*, and *ätt* in the southern) and that negations often occur in a clause-initial position, which is similar to Fenno-Swedish and northern Swedish dialects. Another grammatical phenomenon in Estonian Swedish is negative concord, i.e., the possibility to express one semantic negation with two or more negating constituents. Finally, I discuss the modal verb *mike*, which is composed of two parts: the verb *må* ("be able to") and the (archaic) negation *icke*. Interestingly, it is the cliticized negation *icke* that has transferred its vowel into the new compound.

KEYWORDS Estonian Swedish, dialects, negations, negative concord

Inledning

I Estlands västra delar fanns det från medeltiden och fram till andra världskriget en svensktalande befolkning (se Karta 1). Vissa öar och områden, som till exempel Ormsö och Runö, var i princip helt svenska, utan några betydande inslag av estniskt språk eller estnisk kultur. Under åren 1940–1944 upphörde bosättningen; en del av estlandssvenskarna tvångsrekryterades eller deporterades av Sovjetunionen, men en stor majoritet tog sig till Sverige. Totalt anlände 7 920 estlandssvenskar under perioden 1940–1949 (Aman 1961:253), medan 1 281 blev kvar i Estland (Aman 1961:260). De kvarblivna estlandssvenskarna var dock för få och alltför utspridda i den estniska befolkningen för att kunna upprätthålla den estlandssvenska kulturen, inklusive språket. Givetvis var det också mycket svårt att i det sovjetiska Estland behålla en svensk identitet. För närvarande är det därför endast de som lärde sig estlandssvenska som modersmål före flytten till Sverige som nu behärs-

Den estlandssvenska bosättningens ålder och ursprung har diskuterats flitigt, och såväl språkhistoriska som arkeologiska argument har använts (se Blumfeldt 1961 eller Markus 2004:60–89 för utförliga redogörelser av denna diskussion). Det tidigaste skriftliga omnämmandet av en estlandssvensk bosättning härrör från 1294, då det uttryckligen sägs i Hapsals stadsrätt att det finns svenskar i Hapsal och i andra områden i Ösel-Viks stift. Det är dock rimligt att anta att bosättningen är äldre. Markus (2004) hävdar, med stöd av arkeologiska utgrävningar i Enby (Nuckö), att kontinuiteten (både bosättningens och befolkningens) mellan tidiga arkeologiska spår och den estlandssvenska byn Enby som omnämns i olika dokument flera sekel senare talar för att den estlandssvenska bosättningen där möjligen härrör från tidig järnålder (omkring 900 e.Kr.).

Immigrationen av svenskar till Estlands kustområden har skett i olika faser, och från olika områden. Till exempel var Nargö (norr om Tallinn) helt folktomt i början av 1700-talet (den tidigare befolkningen tycks ha blivit utplånad genom pest och krig), och först 1748 fick några nyländska bönder tillåtelse att bosätta sig där (Rosen Norlin 2007:7). Nargösvenskan har därför tydliga nyländska drag; av den anledningen anses denna varietet utgöra en egen dialekt inom det estlandssvenska språkområdet. Utöver Nargö finns det tre tydliga dialektområden: Rågö/Vippal/Korkis, Ormsö/Nuckö/Dagö, samt Runö (Lagman 1979:13). Målet i Gammalsvenskby i Ukraina härrör från Dagö – 1781 tvångsförflyttades en stor del av Dagösvensarna (1 200 av totalt 1 600) till Ukraina; omkring hälften av dem dukade under på vägen dit. Dagösvenskan förde därefter en tynande tillvaro och försvann helt när de allra sista talarna gick bort under 1930-talet (Utas 1959:25f., Tiberg 1962:101f.).

Med tanke på att estlandssvenskan har utvecklats i relativ isolering från övriga svenska språkvarieteter under lång tid, så är det sannolikt att intressanta grammatiska novationer och arkaismer förekommer. Emellertid har språkforskarna under 1800- och 1900-talet som bekant huvudsakligen studerat ljud och ord, och grammatiken, och i synnerhet syntaxen, har kommit på undantag. Tiberg (1962:100) ger uttryck för detta: "Syntaxen erbjuder många överraskningar. Vill man tolka dem utan hänsyn alls till estniskan, så torde arbetet bli halvgjort – därmed inte sagt att Sverige-svenska paralleller skulle sakna betydelse." Vilka överraskningarna är lämnas alltså läsaren att spekulera över. Herbert Lagman (1971:211) framhäver att "[d]e estlandssvenska målens syntax har inte varit föremål för några mer omfattande och sammanhängande beskrivningar", och antar att estniskan i många fall har påverkat estlandssvenskans syntax. Några av de drag som Lagman anser vara inlånade återfinns emellertid i andra svenska språkvarieteter. Som exempel kan nämnas ett frekvent bruk av negerande *o-* (som finns i norrländska dialekter), *du* som opersonligt pronomen (som är vanligt i dialekter och även

i fornsvenskan, särskilt i Gutalagen), *mike* (sv. *mycket*) i betydelsen 'många' (som finns i bland annat älvdalska), samt frekvent utelämnande av infinitivmärket *att* (som också är belagt i Ovansiljanmålen).

I den här artikeln kommer jag att diskutera den estlandssvenska negationen, ett ämne som mig veterligen inte har behandlats tidigare. Den estlandssvenska negationen kommer också att jämföras med negationen i nyländska (Lundström 1939:151–155), i sydösterbottniska (Ivars 2010:248–260) och i älvdalska (Garbacz 2010:85–88; Åkerberg 2012:323–327). En översikt över negationens form och syntax i främst norska dialekter ges av Østbø-Munch (2013).

Den här artikeln är baserad på pågående forskning inom projektet Estlandssvenskans språkstruktur, som finansieras av Vetenskapsrådet. De uppgifter från estlandssvenska informanter som jag hänvisar till nedan härrör från fältarbete under januari 2015, då 11 estlandssvenskar deltog i en syntaktisk undersökning. Det ska understrykas att detta var en inledande studie, och att deltagarna utan undantag sällan talar sitt estlandssvenska modersmål numera. Av dessa två skäl bör resultaten ses som preliminära.

Negationens form

De fyra estlandssvenska dialekterna skiljer sig tydligt åt när det gäller negationens form. Lagman (1979:13–17) redovisar ett antal språkprover där detta framgår, och skillnaderna har också kunnat beläggas med hjälp av estlandssvenska informanter. I en mening som (1) förekommer alltså olika negationsformer, beroende på var talaren kommer ifrån. Andra skillnader mellan dialekterna bortser jag ifrån här och i resten av artikeln.

(1) Mamma lagd NEGATION sokor ute graiftfate.

'Mamma la inte socker i grötfatet'

Nargö: inga, int

Rågö/Vippal/Korkis: itt

Ormsö/Nuckö: änt

Runö: äte, ät

Att Nargö avviker genom formen *inga* är tydligt, och det är sannolikt att detta beror på inflytande från nyländska – som sades i inledningen återbefolkades Nargö i mitten av 1700-talet av nylänningar. Lundström (1939:151) anger att nyländskan har formerna *inga*, *int* och *it*, vilket alltså stämmer väl överens med Nargösvenskan. Också Rågöarnas *itt* kan tänkas bero på påverkan från nyländska, medan formerna *änt* och *äte/ät* möjligen skulle kunna ses som arkaismer; i yngre fornsvenska förekom ju ofta former som *änkte* (Brandtler & Håkansson 2014).

Vår enda informant från Nargö visade en tendens att föredra *int* i sats-initial position, medan *inga* huvudsakligen tycks användas medialt. Detta skiljer i så fall Nargösvenskan från äldre nyländska; någon motsvarande tendens kan inte urskiljas i språkproverna i Lundström (1939), utan där tycks *inga* och *int* variera fritt. I modern nyländska förefaller emellertid *inga* enbart användas som pronomen – i korpusen över den talade svenskan i Finland får man inga träffar på *inga* använt som negation (Talko 2015).²

Negationens placering i satsen

I standardsvenska förekommer negationen *inte* såväl initialt som medialt och (dubblrande) finalt (se SAG 4:167–202). Som ensamt fundament förekommer negationen i satser som uttrycker en invändning eller någon typ av emfas (2 a).

- (2) a. *Inte* ska väl du skala potatis.
b. Du ska *inte* skala potatis.
c. Du får *inte* skala potatis, *inte*.

I estlandssvenska är det vanligt att negationen står initialt i satsen, vilket framgår av både informantundersökningen som nämndes ovan och av texterna i Lagman (1990), men till skillnad från standardsvenska tycks det inte finnas några särskilda pragmatiskt betingade villkor för en sådan placering. SAG (4:176) noterar att "[r]egionalt (finlandssvenska, nordsvenska) kan ett negerande satsadverbial [int] stå som fundament utan att något av de särskilda villkoren i § 71 är uppfyllda", och Ivars (2010:252) bekräftar att detta gäller också för sydösterbottniska. Tolkningen av en estlandssvensk sats som (3) erinrar alltså mer om finlandssvenska och nordsvenska dialekter än om standardsvenska.

- (3) Änt lagd mamma sokor ute graitfate.
'Inte la mamma socker i grötfatet.'

Lindström (2014) visar att den fria placeringen av negationen i fundamentet är en finlandssvensk arkaism, och i en diakron studie av *eigh*, *icke* och *inte* i standardsvenska påvisar Brandtler & Håkansson (2014) ett tydligt samband mellan val av negation och frekvensen av initiala negationer. *Eigh* ('ej') blir allt ovanligare från och med början av 1500-talet, och samtidigt minskar de initiala negationerna markant i frekvens. Brandtler & Håkansson me-

² Tillfrågade nylänningar uppger dock att man fortfarande säger *inga* "på landet", det vill säga på landsbygden utanför Helsingfors, men detta syns alltså inte i Talko (2015).

nar att detta beror på att det äldre svenska *eiġh* var ett syntaktiskt huvud, medan * kke* ('icke') och * nkte* ('inte'), som successivt ersatte *eiġh*, i stället var syntaktiska fraser. Dessa fraser  r vidare förbundna med just de pragmatiska villkor som nämns av SAG. Följaktligen bör negationen i bland annat finlandssvenska ses som ett syntaktiskt huvud – och detsamma torde alltså gälla för estlandssvenska negationer.

Medan initiala negationer är vanliga i estlandssvenska så tycks dubblrande satsfinala negationer vara relativt ovanliga.  stb  & Garbacz (2014) visar att satsfinala negationer (som i 2 c) godtas av både standardsvenska och finlandssvenska informanter, medan norska informanter inte accepterar sådana konstruktioner. Av intresse för estlandssvenskan  r att finala negationer inte heller används på Gotland. Enbart fyra av våra elva informanter ansåg att finala negationer var möjliga i estlandssvenska, och spr kproven i Lagman (1990) ger också bilden av att sådana finala negationer var ovanliga i äldre estlandssvenska. Ett av få exempel (från Stora Rågö) visas i (4). Sammanhanget är att ingen yngre flicka ville uppträda som Katrine-norik på Andersm ssan (*norik*  r ett lånord från estniska, *noorik*, med betydelsen 'ungm ').

- (4) Ong pig na villd *itt* våra *itt*. (Lagman 1990:156)
'De unga flickorna ville inte vara, inte.'

I sin tämligen utförliga diskussion om negationer i nyländska säger Lundström (1939:151ff.) inget om dubblrande negationer i final position, och hon ger inte heller några sådana exempel. Det  r alltså möjligt att de satsfinala negationer som nu förekommer i nyländska  r en senare utveckling. I Talko (2015) finns det mängder av belägg på konstruktionen.

Negationsharmon

I det svenska standardspråket förekommer det ibland att två negerande uttryck förekommer tillsammans i den inre satsen (satsen exklusive annex, se SAG 4:5ff.). I regel tolkas då satsen som icke-negerad (se exempel 5).

- (5) Veronika s g *inte ingenting*.
(tolkning: 'Veronika s g någonting')

I många andra språk, som till exempel flera varieteter av engelska (Trudgill 2009), innebär däremot konstellationen i (5) att satsen tolkas som negerad.

- (6) Veronica didn't see *nothing*.
(tolkning: 'Veronika s g inte någonting')

Till skillnad från svenska, där två negerande led tycks uttrycka två separata semantiska negationer som så att säga tar ut varandra, förmedlar alltså de två engelska negerade leden tillsammans en semantisk negation. Fenomenet kallas *negative concord*. På svenska har termerna *negationsdubbling*, *dubbel negation*, *förstärkande negation* eller *understödjande negation* använts i olika sammanhang. I den här artikeln använder jag dock termen *negationsharmoni* (NH).

Eftersom NH saknas i det svenska standardspråket har fenomenet inte diskuterats i den svenska grammatiska traditionen. NH förekommer emellertid i flera olika varieteter av svenska: i älvdalska (se Levander 1909:111; Garbacz 2010:85ff.; Åkerberg 2012:327), i nyländska (Lundström 1939:151ff.), i sydösterbottniska (Ivars 2010:248ff.), samt i estlandssvenska. Tre exempel från Lagman (1990) visas i (7).

(7) a. Välaiken had *änt* heldor *inga* fail. (Lagman 1990:9)

'Vädret var det inte heller något fel på.'

b. Tär bruka man *änt inga* vattn e fotn. (Lagman 1990:57)

'Där använde man inget vatten i julgransfoten.'

c. *Äte* hav vi *engan* kro pa Run, å *äte* hav vi *engt* kino. (Lagman 1990:201)

'Inte hade vi någon krog på Runö, och inte hade vi någon bio.'

De estlandssvenska informanterna gav en blandad respons när det gäller NH. Testmeningen i (8) fick betyget 5 (motsvarande "precis så brukar man säga") av fem informanter, medan de resterande gav meningen låga betyg (en informant bedömde inte denna mening). En av de sistnämnda uttryckte explicit att det är "ologiskt" med två negationer i samma mening.

(8) Vi hav *äte engt* kino pa Run.

'Vi hade ingen bio på Runö.'

Någon geografiskt bestämd variation tycks det inte vara fråga om – olika informanter från en och samma ö (Ormsö) gav till exempel helt motstridiga svar. Intrycket är snarare att en del informanter har lättare för att återkalla sin estlandssvenska språkkänsla, medan andra har svårt att göra detta; eftersom samtliga informanter har befunnit sig i en helt standardsvensk språkmiljö de senaste 70 åren är detta inte förvånansvärt.

Det runsvenska materialet tillåter inga studier av negationssyntax, och NH kan inte påvisas i fornsvenska. Att förklara distributionen av NH i svenska språkvarieteter innebär därför en intressant språkhistorisk utma-

ning. De två antaganden som ligger nära till hands, nämligen att NH är en arkaism eller att NH är en novation, stöter båda på en del problem, och det är möjligt att ett tredje alternativ är att föredra: språkkontakt. Sollid (2006) hävdar att Sappen-norska har utvecklat NH till följd av språkkontakt med finska, och det är bestickande att de fyra svenska språkvarieteter som har NH alla talas (eller har talats) med finsk-ugriska språk i sin omedelbara närhet. För sydösterbottniska och nyländska rör det sig om finska, medan estlandssvenska givetvis har haft utbyte med estnisktalande ester. Det är väl belagt att såväl finlandssvenska som estlandssvenska har påverkats av finska respektive estniska när det gäller andra delar av språksystemet (af Hällström-Reijonen 2012; Lagman 1971). Vidare fanns det skogssamer i hela Dalarna fram till början av 1800-talet (Svanberg 1981; Skielta 2012), och de vidsträckta och lavrika skogarna i norra Dalarna torde ha utgjort ett bra renbete.³ Att älvdalingar och samer har kommunicerat med varandra under lång tid förefaller således mycket troligt.

Verbet *mike*

Det estlandssvenska modal verbet *mike* saknar motsvarighet i standardsvenska. Verbet förekommer inte i Vendell (1907), men Danell (1951:280) förtecknar det under uppslagsordet *må*, och ser det som en sammansmältning mellan *må* och *icke*. Han ger också ett par exempel (9 a–b) med översättningar. Ett tredje exempel återfinns under uppslagsordet *influensa* (9 c).

- (9) a. *Mike* he gera noa. (Danell 1951:280)
må-icke det göra något
 'Det gör ingenting.'
- b. *Mike* he våra roaskede heldor, än do har so brotet. (Danell 1951:280)
må-icke det vara rågskörden heller att du har så bråttom
 'Det är väl inte rågskörden heller, att du har så bråttom.'
- c. *Mike* he våra ana än gala starka brotatäbe [...]. (Danell 1951:180)
må-icke det vara annat än gamla starka förkylningen
 'Det är nog inte något annat än en rejäl förkylning.'

³ Uppkomsten av den storskaliga samiska renskötselns är en omdiskuterad fråga. Arkeologiska undersökningar av benrester visar att en ny typ av ren dyker upp under 1500-talet, vilket kanske är en indikation på att det är då som renen domesticeras på allvar (Björnstad et al. 2012:102–108). Men samer kan säkert ha umgåtts med folk i Älvdalen också utan egna renhjordar.

I äldre arkivmaterial förefaller *mike* vara tämligen frekvent. Till exempel finns det sex förekomster av *mike* enbart på de två första sidorna av en 1925 nedtecknad och till svenska översatt berättelse från Ormsö (ISOF 1126:1). Tre exempel visas nedan (10); översättningarna härrör från originaldokumentet.

(10) a. Ia *mike* änt hoa hed hus du kan læsa.

jag må-icke inte ha hört hur du kan läsa

'Jag har ju hört hur du kan läsa.'

b. He *mike* tor anar vara noat doktia som for ha vare tär.

det må-icke de andra vara något duktiga som förr har varit där

'De andra är inte något bättre som har gått där förut.'

c. Ve *mike* ve hoa somike te rask mä som ana-folke.

vi må-icke vi ha så-mycket att slösa med som annat-folket

'Vi har inte så mycket att slösa med som andra människor.'

Mike var alltså ett vanligt modalverb i estlandssvenska under 1900-talets början, i alla fall på Ormsö. Våra informantundersökningar visar dock att *mike* inte är bekant för flertalet av de nu levande estlandssvenskarna – av de elva informanterna var det bara en enda (från Ormsö, född 1931) som kände igen det från föräldrarnas språkbruk.

Verbet *mike* förekommer ibland i en sats med negation (som i 10 a), och tolkningen av satsen är i sådana fall positiv – det vill säga att negationen som är inherent i *mike* och det negerande satsadverbialiet (*änt* i 10 a) eliminerar varandra. Verbet *mike* ger alltså inte upphov till NH, till skillnad från andra negerade led i estlandssvenska.

Danell (1951:280) antar att *mike* är ett konglomerat mellan *må* och *icke* (se ovan). I flera varieteter av norska förekommer klitiserade former av den norska negationen *ikke* (Østbø-Munch 2013:18) och detsamma gäller nordsvenska, finlandssvenska och talad standardsvenska (SAG 4:168; Brandtler & Håkansson 2014:123), där former som *då'nt* ('då inte') och *ska'nt* ('ska inte') är vanliga. Det är alltså troligt att *mike* har utvecklats så som illustreras i (11).

(11) *må icke* > *må'icke* > *mike*

Två saker skiljer dock *mike* från *då'nt* och *ska'nt*. För det första är det negationen *icke* som ingår i *mike*, inte *inte*. I standardsvenska ersätts den fornsvenska negationen *eigh* ('ej') av *äkke* ('icke') och *änkte* ('inte') först under äldre nysvensk tid (Brandtler & Håkansson 2014:112ff.). Under en period tycks *äkke* och *änkte* därefter variera fritt, men ganska snart blir *änkte* den van-

ligaste negationen: "Av de tre formerna *icke*, *intet* o. *inte* tillhör numera den första så godt som uteslutande skriftspr., ett förhållande som kan konstateras redan från slutet av 1700-talet o. förmodligen är ännu äldre" (SAOB:I49, tryckår 1933). Om estlandssvenskan följde samma utveckling som svenskan i Sverige är det således troligt att *mike* uppstår mellan 1500-talet, då *icke/äkke* blir vanligare, och slutet av 1700-talet, då *inte* ersätter *icke*. Denna förklaring vilar på antagandet att estlandssvenskan hade så stor kontakt med Sverige-svenskan under denna tidsperiod att påverkan var möjlig.

En ytterligare skillnad mellan *mike* och andra ord med klitiserade negationer är att vokalen i *må* har ersatts av negationens vokal. Om motsvarande hade skett i de nordsvenska varieteterna hade vi haft former som *sk'int* och *d'int* i stället för *ska'nt* och *då'nt*. Huruvida denna skillnad beror på betoningsförhållanden eller på någon särskild estlandssvensk vokalisk egenhet är för mig svårt att avgöra (se Tiberg 1962:31ff. och Lagman 1979:47ff. för översikter över de estlandssvenska vokalerne).

Sammanfattning

Estlandssvenskan, en säregen varietet av svenska, kommer inom en relativt snar framtid att försvinna som ett levande språk. Även om estlandssvenskan är väl dokumenterad i olika arkiv, så kommer det då inte längre att vara möjligt att till exempel få negativ evidens, det vill säga ett tydligt besked på att ett visst språkdrag inte finns. Inte heller kommer det att vara möjligt att undersöka hur olika syntaktiska fenomen korrelerar med varandra, eftersom studier av material i arkiv etc. inte möjliggör sådana undersökningar.

Negationens syntax är ett av de områden där estlandssvenskan avviker från de flesta andra varieteterna av svenska, på olika sätt, och i den här korta artikeln har jag gett en översikt över några av de egenskaper som utmärker negationen i estlandssvenska. Dessa egenskaper kan sammanfattas enligt följande:

- negationens form varierar mellan de olika dialekterna (*inga*, *int*, *itt*, *änt*, *äte*);
- satsfinal, dubblerande negation tycks vara ovanlig eller till och med ogrammatisk;
- estlandssvenska har negationsharmoni, i likhet med älvdalska, sydösterbottniska och nyländska;
- verbet *mike* är ett inherent negerat modalverb, uppkommet ur *må* plus *icke*, som inte ger upphov till negationsharmoni.

Det återstår givetvis mycket att göra – dessa inledande observationer ger upphov till många frågor! – och i den närmaste framtiden avser vi att utföra

fler informantundersökningar för att kunna utforska den estlandssvenska negationens syntax djupare.

KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING

KÄLLOR

- Talko (2015). Korpus över den talade svenskan i Finland. <<http://tekstlab.uio.no/glossa/html/?corpus=talko>>; 2015-06-01
ISOF = Institutet för språk och folkminnen.

LITTERATUR

- Aman, Viktor 1961. Överflyttningen till Sverige. I: E. Lagman (red.), *En bok om Estlands svenskar*. Stockholm: Bröderna Lagerström ab. S. 179–264.
- Bjørnstad, Gro, Flagstad, Øystein, Hufthammer, Anne Karin & Røed, Knut H. 2012. Ancient DNA reveals a major genetic change during the transition from hunting economy to reindeer husbandry in northern Scandinavia. *Journal of Archaeological Science* 39. S. 102–108.
- Blumfeldt, Evald 1961. Estlandssvenskarnas historia. I: E. Lagman (red.), *En bok om Estlands svenskar*. Stockholm: Bröderna Lagerström ab. S. 63–178.
- Brandtler, Johan & Håkansson, David 2014. Not on the edge. The syntax and pragmatics of clause-initial negation in Swedish. *Journal of Comparative Germanic Linguistics* 17:2. S. 97–128.
- Danell, Gideon 1951. *Ordbok över Nuckömålet*. Uppsala: Lundequistska bokhandeln.
- Garbacz, Piotr 2010. *Word Order in Övdalian*. Lund: Centre for Languages and Literature, Lund University.
- af Hällström-Reijonen, Charlotta 2012. *Finlandismer och språkvård från 1800-talet till idag*. Helsingfors: Helsingfors universitet.
- Ivars, Ann-Marie 2010. *Sydösterbottnisk syntax*. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland.
- Lagman, Herbert 1971. *Svensk-estnisk språkkontakt. Studier över estniskans inflytande på de estlandssvenska dialekterna*. Stockholm: Stockholms universitet.
- Lagman, Edvin 1979. *En bok om Estlands svenskar. Estlandssvenskarnas språkförhållanden*. 3A. Stockholm: Kulturföreningen Svenska Odlingens Vänner.
- Lagman, Edvin 1990. *En bok om Estlands svenskar* 3 B. *Estlandssvenskar berättar*. Stockholm: Kulturföreningen Svenska Odlingens Vänner.
- Lindström, Jan 2014. Front field negation in spoken Swedish. I: I. Taavitsainen, A., H. Jucker & J. Tuominen (eds.), *Diachronic Corpus Pragmatics*. S. 237–254. Amsterdam: John Benjamins.
- Lundström, Gudrun 1939. *Studier i nyländsk syntax*. Stockholm: Norstedt.
- Markus, Felicia 2004. *Living on another shore. Early Scandinavian settlement on the north-western Estonian coast*. Uppsala: Department of Archeology and Ancient History.
- Rosen Norlin, Margit 2007. *Berättelser från Nargö*. Saltsjöbaden.
- SAG = Teleman, Ulf, Hellberg, Staffan & Andersson, Erik 1999. *Svenska Akademiens grammatik*. Stockholm: Norstedts Ordbok.
- SAOB = *Ordbok över svenska språket, utgiven av Svenska Akademien*. 1898–. Lund: Gleerups.

- Skielta, Anna 2012. Skogssamerna i de mellansvenska skogarna. <www.samer.se/4049>; hämtad 2015-06-01.
- Sollid, Hilde 2006. On negation in a Northern Norwegian dialect. I: G. Watson & P. Hirvonen (eds.), *Finno-Ugric language contacts*. Frankfurt am Main etc.: Peter Lang Publishing Group. S. 127–139.
- Svanberg, Ingvar 1981. *Sockenlappar. En etnologisk studie av bofasta samer och deras nomadiska förfäder i Mellansverige*. Uppsala: Etnologiska institutionen, Uppsala universitet.
- Tiberg, Nils 1962. *Estlandssvenska språkdrag*. (Estlandssvenskarnas folkliga kultur 6. Acta Academiae Regiae Gustavi Adolphi 38.) Uppsala & Köpenhamn: Kungl. Gustav Adolfs akademien för folklivsforskning.
- Trudgill, Peter 2009. Vernacular universals and the sociolinguistic typology of English dialects. I: M. Filppula, J. Klemola & H. Paulasto (eds.), *Vernacular Universals and Language Contacts: Evidence from Varieties of English and Beyond*. London: Routledge. S. 302–320.
- Utas, Jan 1959. *Svenskbyborna*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Vendell, Herman 1907. *Ordbok över de östsvenska dialekterna*. Helsingfors.
- Åkerberg, Bengt 2012. *Älvdalsk grammatik*. Älvdalen: Ulum Dalska.
- Østbø-Munch, Christine 2013. *North Germanic Negation. A Microcomparative Perspective*. Tromsø: University of Tromsø.
- Østbø-Munch, Christine & Garbacz, Piotr 2014. Østbø, Christine Bjerkan & Garbacz, Piotr 2014. Doubling of negation. NALS Journal, Vol. 1. <www.tekstlab.uio.no/nals#chapter/60>

Henrik Rosenkvist
 Institutionen för svenska språket
 Göteborgs universitet
henrik.rosenkvist@svenska.gu.se